కథా నిలయం
3489
శ్రీకాకుళం

దోషగుణం

"కొడుక్కి పట్టాభిషేకం చేసి ఆ రాజూ రాణీ చాలా హాయిగా కులాసాగా కాలం గడిపారు"

అని రాత్రి చూసిన "మంగమ్మ శపథం" కథ చెబుతున్నాడు తాత, తన మనుమలకీ మనుమరాళ్ళకీ సాయంత్రం బీచీ వొడ్డున కూచొని.

సినిమా కథమీద అసక్తి లేకపోయినా, తాత కథ చెప్పే నేర్పువల్ల తమ ఆఫీసు గొడవలు మాని అతనికి చెవులు వొప్ప చెప్పలేకుండా వుండలేక పోయినారు పక్కన కూచున్న మునిసిపల్ గుమాస్తాలు. తాతా మనుమలూ లేచిపోతున్నారు వినబడే రేడియో సంగీతానికి గంతులు వేసుకుంటో. తాత గంతుల్ని చూసి ఈర్షపడే రంగం,

"చూశావా పాతకాలపు వాళ్ళ వుత్సాహం. అంతకాలం మనం బతకం. బతికినా ఆ కులాసా మనకి వుండదు" అన్నాడు.

"ఎందుకు ఇట్లా అవుతుందంటారు జీవితం" అన్నాడు సూరాయ్.

"కలియుగం"

"నాన్‌సెన్సు, క్రమంగా మన అలవాట్లూ, పట్టణంలో జీవితం, మరబియ్యం, సారంలేని మజ్జిగా, వీటివల్ల దేహంలో బలంపోయి నీరస పడుతున్నాము."

"దీనికంతా రాజకీయ బానిసత్వం కారణం" అన్నాడు జాన్.

"ఏం? గవర్నమెంటు మన్ని దంపుడు బియ్యం తినవొద్ద న్నారా?"

"తినవద్దనలేదులే. ప్రభుత్వం మరబియ్యం తినకుండా చెయ్యాలి"

"అప్పుడేమో, మా వ్యక్తి స్వాతంత్రం తీసేశారో అని గోలెత్తు తారు. రష్యాలో బలవంతంగా ప్రజల్ని సుఖపెడుతున్నారనేగా వాళ్ళమీద అంత దుమ్మెత్తి పోస్తున్నారు?"

"ఏమైనా అనూ. పాతపద్ధతులే మంచివనుకో. ఈ డెమాక్రసీలూ, కమ్యూనిజాలూ, ఈ ప్రజా పరిపాలనలున్నాయే అవి చాలా అశాంతీ, ఘోరం తెచ్చిపెట్టాయి. సర్వాధికారాలూవున్న ఒక్క రాజువుంటే ఎవడూ నోరెత్తడు."

"మరి డిక్టేటరు అంటే అదేగా?

"కాని ప్రతివాడూ ఆ డిక్టేటరే కావాలని చూస్తాడు. రాజులే నయం"

"మంగమ్మ శపథంలో మల్లే, కొవ్వెక్కి పంతాలు పట్టడానికే రాజులు. వాళ్ళకి పరిపాలనమీద దృష్టికూడానా?"

"సరేగాని. ఏమిటా శపథం? ఆ పాతకథలైనా ఏదో నమ్మిం చేట్లుగా వుండవద్దూ?"

"కొడుక్కి పట్టాభిషేకం చేసేప్పటికి ఆ రాణికి ఎన్నేళ్ళు వుంటాయి? కనీసం నలభై. రాజుకి యాభై అప్పుడు వాళ్ళు కులాసాగా కాలం గడిపారని చూపి ఏం లాభం? యవ్వనమంతా పనిలేని పంతాలతో చచ్చి? అంతే కాదూ. హరిశ్చంద్రుడు, శ్రీరాముడు, వీళ్ళందరూ బతికి నన్నాళ్ళూ కష్టాలుపడి, చచ్చేముందు సుఖపడ్డారంటే అర్థమేమిటి?"

"మరి ఓ గొప్ప ప్రిన్సిపల్‌కి నిలబడ్డ మనుషుల జీవితాలన్నీ అంతే కద"

"అవునులే. కాని వాళ్ళేదో సుఖపడ్డారని మన కళ్ళని మోసపుచ్చు తారు కథకులు."

"కాని చాలా జీవితాలకి ఆ చివరి సుఖంకూడా లేకుండా పోతుంది."

"ఏ ఆదర్శానికో నిలబడి కష్టపడ్డవారికి, ఆ కష్టాలే సుఖం, ఏదో గొప్పకార్యం నిర్వహిస్తున్నామని తృప్తి. కానీ మామూలు మనుషులు జీవితమంతా కష్టమయమైన వాళ్ళు ఎంతమంది లేరు?"

"దానికి మన ఆర్థిక వ్యవస్థ కారణం. కష్టాలన్నిటికీ కారణం బీద తనం"

"తక్కినవో—! చావులు, అన్యాయాలు, మోసాలు."

"కర్మ"

"ఏమీ చెప్పలేక, అర్థంకాక, తెలీదని వప్పుకోడం ఇష్టంలేక కొందరు ఈశ్వరేచ్ఛ అని, కొందరు కర్మ అని యీ కష్టాల్ని సమర్థిస్తారు"

"కష్టాల్నే కాదు. ముఖ్యంగా అన్యాయాల్ని, తమకు లాభంచేసే అన్యాయమైన పద్ధతుల్నీ సంస్థల్నీ దేవుడి పేర నిలబెడుతున్నారు. అందుకే రష్యాలో దేవుణ్ణి బైటకు తరిమారు."

"నేను నిజంగా జరిగిన ఓ చరిత్రని చెపుతాను వినండి,ఏమంటారో" అన్నాడు అంతవరకూ వూరికే కూచున్న డాక్టరు జోసెఫ్, జాన్ మేన మామ.

నాలుగేళ్ళ కింద నేను రిటైర్ కాకముందు అదుగో ఆ ఆస్ప త్రిలో పనిచేసేవాణ్ణి. నా వార్డుముందు ఒక వృద్ధురాలు నుంచుని వుండేది. ఏడవడానికి శక్తిలేదు. అట్లా గొణుగుతో, గొణుగుతో, ఆకాశం వేపు చూస్తో నుంచునేది. డాక్టర్లకి ఎంతో పని, చూడండి. అదిగాక డాక్టరు జీవితంలో ముఖ్యం ఆస్పత్రి. డాక్టరు జీవితంలో, దినదినమూ ఇట్లాంటి నిర్భాగ్యులెందరో! మామూలై పోతుంది. ఎంతటి విషాదమూ హృద

యాన్ని కదిలించడం మానేస్తుంది. యుద్ధాన్ని తలుచుకొంటె, ఆస్పత్రిలో అందరూ చచ్చేరోగులే. తలలూ, కాళ్ళూ, పగిలినవాళ్ళూ, డొక్కల్లోంచి పేగులు వేళ్ళాడే వాళ్ళూ ప్రతివారూ! "డాక్టర్ డాక్టర్ నన్ను - నన్ను చూడు" అని వందమంది ఒక్కసారిగా అరుస్తో వుంటారు. ఆ అరుపులకి హృదయం వూగిందా ఒక్క పనీ సరిగా కాదు. పెద్ద ఆస్పత్రిలో అంత కన్న కష్టం. రోగులేకాదు వారి బంధువులూ అరుస్తారూ ఏడుస్తారు - అందరిదీ నిజమైన అవసరమే. తన వార్డులో వాళ్ళేకాదు. తక్కిన రోగుల గొడవ కూడా చుట్టుకుంటుంది, జాలిపడే డాక్టరుకి. మందులేం చేస్తాయి, తిండిలేని రోగులకి? అది పోనీండి.

నాపని తొందరలో నా మనసులో ఎక్కడో వుంది దిక్కులేనట్టు అట్లా చూస్తూ నుంచున్న ఆ ముసలమ్మ రూపం ఓ రోజున నర్సులు ఆమె సంగతి మాటాడుతోవుంటే అడిగాను ఎవరని. నా వార్డులో ఊపిరితిత్తుల్లో రణంతో చాలా అపాయంలోవున్న ఒకాయనతల్లి ఆమె. అతనికి నలభై ఏళ్ళు. ఈ తల్లి అతనిదగ్గిరికివస్తే తిడతాడట. అవతలకి ఈడ్చెయ్యమంటాడట. అతను నిద్రపోయ్యేటప్పుడు లోపలికి వచ్చి అతన్ని చూసి చూసి ఏడుస్తుంది ఆమె. తక్కిన సమయాల్లో బైట అట్లా నుంచుంటుంది. ఆ సాయంత్రం ఆమెని దయగా పలకరించాను. తన కొడుకుని బతికించమని ఏడ్చింది. అట్లాంటప్పుడు డాక్టరు ఏంచెయ్యాలి? లేని ఆశ కల్పించి ఓదార్చడమో, లేక నిజంచెప్పి వాళ్ళగుండెల్ని చితకకొట్టడమో, ఏది ధర్మమో ఈ నలభై ఏళ్ళలోనూ నాకింకా నిర్ణయం కాలేదు. "నీకొడుకుకి నీమీద ఎందుకంత కోపం?" అని అడిగాను.

"నా కర్మ" అంది. తర్వాత మాట్లాడలేదు. ఆ కొడుకు దగ్గిరకి వెళ్ళి అడిగాను. "ఏమిటి నీతల్లి అట్లా ఎడుస్తోవుంటే నీకోసం, ఎందుకంత కోపం? ఏ విరోధాలున్నా ఇట్లాంటి సమయంలో నైనా మాట్లాడకూడదా" అని.

"అదా? తప్పుడుముండ! దానిసంగతి ఎత్తకండి" అన్నాడు దూకుడుగా.

"ఏంచేసింది? అంత నువ్వు క్షమించలేనిది ఏంచేసింది? నీతల్లే!" అన్నా.

"అదితల్లా! ఏం చేసినా క్షమించవచ్చు. కాని నా జీవితాన్నంతా దగ్ధంచేసింది. ఎందుకు దాని కడుపున పుట్టానా అని నలభై ఏళ్ళు ఏడ్చేట్టు చేసింది. దాని సంగతి నా ముందు ఎత్తకండి" అని కళ్ళుమూసుకున్నాడు.

నాకు అతనిమీద సానుభూతి రాలేదు. అతను చెప్పినదంతా నిజమైనా ఈనాటి ఆమె దిగులు, ఆమె ప్రేమ చాలా వాస్తవం. ఆ రోగి దుర్మార్గుడుగా లేడు. వంటరిట. సంసారంలేదట. బాగా చదువుకున్నవాడు, సంస్కారి. ఎవరి నే మనను?

తలిదండ్రుల ప్రేమ చాలా వాస్తవం. పిల్లలకి ఎప్పుడూ వుండదు ప్రేమ—ఏదో కృతజ్ఞతా భక్తీ తప్ప. ఇతరులు మనకిచేసే అపకారమే మనకి చాలా ఘనమైతే, మనం ఇతరులకి చేసే అపకారం ఎన్నటికి గుర్తువుండదు. ఇంత పరస్పర ప్రకృతి లోకంలోవున్నా, దానినంతా కడిగి తుడిచివేసే, మరుపూ, క్షమా, ప్రేమా వుండబట్టే లోకం నివాసయోగ్యమయింది.

మర్నాటినించి రోగిమీదకన్న తల్లిమీద నాకు శ్రద్ధ ఎక్కువయింది. కాని ఏ ఆదరణకీ దగ్గిరకాలేదు ఆమె. కొడుకూ, కొడుకు ప్రాణం, తప్ప ఆమె మనసులో ఏదీలేదు. ఏం అడగనీ, చెప్పనీ, "వాణ్ణి బతికించునాయనా" అని కాళ్ళావేళ్ళా పడుతుంది.

"నీ పేరు చెపితే ఉమ్మేస్తాడు. వాడు బతికితే ఎంత, చస్తే నీకెంత?" అన్నాను పట్టలేక.

మాట్టాడలేదు.

పోనీ అతను ఆమెని పోషిస్తున్నాడాఅంటే అదీ లేదు. ఎవరింట్లోనో చాకిరీట, అదీ మానేసుకుని ఆస్పత్రిఅవరలో కటికి నేలమీద కాపరం

చేస్తోంది. ఏం ఘోరమైన అపచారం చేసిందో పరిహారం చేసుకుంటోంది తన ఆత్మకి తానే అనుకున్నాను.

తరవాత రెండు రోజులకి ఓరోజు శెలవుపెట్టాను, ఒక గెస్టు వస్తున్నానని వుత్తరం రాస్తే.

"గెస్టు ఒస్తానంటే శలవు పెట్టడమెందుకు?" అని అడిగాడు రంగం.

"నీకెందుకు? శలవ పెట్టాను. కథ విను"

"ఆమె కథేగాని, మీకథ చెప్పరా అంకుల్" అన్నాడు నవ్వుతో జాన్.

"మొగ గెస్టా, ఆడ గెస్టా!" అన్నాడు సూరాయ్.

"ఆడగెస్టే. మా అత్తయ్య చచ్చిపోయి ఇరవై ఏళ్ళయింది."

"తాత్కాలిక అత్తయ్య అన్నమాట."

"కథ వింటారా లేదా?" అన్నాడు డాక్టరు తల వొంచుకుని నవ్వుకుంటో.

"వింటాం, కానీండి"

"కాని ఆ గెస్టు రాలేదు"

"పాపం!"

"ఆ రోజు రోగుల అవస్త దేవుడికి తెలియాలి." అన్నాడు సూరాయ్.

"నర్సులు లేరా, డాక్టర్."

"నేను లేచిపోనా?" అన్నాడు డాక్టరు నవ్వుతో.

"ఇంక మాట్లాడం చెప్పండి"

"ఇంటిదగ్గిర వొంటరివాణ్ణి."

"అదీ సంగతి"

"నోరుముయ్యరా, విను కథ. ఏం తోచక ఆస్పత్రికి వెళ్ళి వరండాలో సముద్రంకేసి చూస్తో కూచున్నాను హాయిగా. నా పని ఇంకో డాక్టరు చూసుకుంటున్నాడు. నేను కనపడితే కొంతపని నా మీద రుద్దుతాడని వరండాలో స్క్రీను వెనుక కూచున్నాను.

వరండాకి అటు పక్క కూచున్న ఇద్దరు నర్సులూ వాళ్ళ పక్కన నుంచున్న ముగ్గురు వైద్య విద్యార్థుల మాటలు వినపడుతున్నాయి నాకు. సరిగా నేను చెపుతున్నట్టే మాట్లాడారనుకోకండి. కథని రీకన్స్ట్రక్ట్ (Reconstruct) చేసి చెపుతున్నాను.

"ఎవరు ఇందాక అంత బింకలాగు పట్టుకుంది నిన్ను" అన్నాడు విద్యార్థి వెంకటప్ప.

"ఆమెది మా వూరే" అన్నాడు శ్రీనివాసులు.

"ఐతే నీకెన్నేళ్ళేమిటి?" అని అడిగాడు వెంకటప్ప.

"ఆమెని నేనెరగను, ఆమె కొడుకు మా అన్నయ్య క్లాస్‌మేట్. ఆమె కేదో చాలా చిత్రమైన రొమాంటిక్ పాస్ట్ (Romantic Past) వుందన్నారు ఎవరో"

ఆ మాటతో నా చెవుల్నీ దృష్టినీ పూర్తిగా వాళ్ళకిచ్చేశాను. చీకిపోయిన స్క్రీను కాన్వాస్‌లోంచి వాళ్ళు మసకగా కనపడుతున్నారు, ఆ ఉదయ కాంతిలో.

"అందుకేనా అంత మాట్లాడావు?" అన్నాడు వెంకటప్ప.

"నేను కాదురా, మా నాన్న ఆమెకోసం చాలా ప్రయత్నం చేశాట్ట"

"సరేరా, ఇప్పుడు నీమీద ఆమె ప్రయత్నం ఏమిటి?"

"ఆమె కొడుకు ఇక్కడ యీ వార్డులోని రోగి."

"ఎవరు? ఇరవై ఒకటో నెంబరేనా? పాపం! ఆ ముసలామె ఏం ఏడుస్తుంది" అంది నర్సు బాలమ్మ ఇంగ్లీషకోసం మాటలు తడుముకుంటో.

డూషలూ, డోజులూ, మందులపేర్లు - అట్లాంటి తప్ప తక్కిన జ్ఞానం చాలా తక్కువ ఆమెకి.

"సరే తల్లి అయింతర్వాత...."

"ఆ పేషంటు మాత్రం ఆమెతో మాట్లాడడు. ఆమెవంక చూడడు. విసిరి కొడతాడు." అంది బాలమ్మ.

"ఏదో తిడుతున్నాడు. ఇన్నేళ్ళకి కనపడ్డానా? ఛీ. నీ పాపిష్టి మొహం నాకు కనపరచకు అంటున్నాడు. తన తల్లిని."

"ఏమిటోయ్ శ్రీనివాస్ ఆమెది మీ వూరన్నావు? ఆమె పూర్వ చరిత్రలో ఏమిటో విశేషమన్నావు? నీకేం తెలీదా ఆ సంగతి?"

"తెలీదు. వాళ్ళు మా వూరు వొదిలి చాలా ఏళ్ళయింది."

"రండి పోదాం" అన్నాడు మూడో అతను రిస్టు చూసుకుంటో.

"తొందరేం?" అని కనుకొలుకుల సందుల్లోంచి చూసింది ఆ రెండో నర్సు ఎలిజబెత్.

తమని ఎందుకు పురుషులు మోహించి వెంటపడరో వాళ్ళకి అర్థం కాదు. సినీమా చీకట్లో చేతులు కలిపినా లైట్లు వెయ్యగానే, ఒకసారి చూసి కళ్ళు తిప్పుకుంటారు. వాళ్ళ వేషాలూ మాటలూ చూసి ఓసారి పూర్తిగా దగ్గరైనా, ఇంక జన్మ అంతా వాళ్ళకి కనపడకుండా తప్పుకుంటారు.

"తొందరేమంటున్నావా? ఇవాళ ఆపరేషన్ రోజు తియేటర్కి ఒక్క నిమిషం ఆలస్యమైనామా, మమ్మన్నే బల్లనెక్కమంటాడు ఆ మంగలి కోతలగాడు" అన్నాడు శ్రీనివాస్.

ముగ్గురు మొగవాళ్ళూ వెళ్ళిపోగానే, నర్సులిద్దరూ కుట్లు పైకి తీసి అల్లుకుంటో, స్వవిషయాలు మాట్లాడుకుంటున్నారు. చెట్లని పలకరిస్తో, తేనెటీగలకి చక్కలిగిలి పెడుతో తిరుగుతున్న చల్లని చిన్నగాలి గాని, సముద్రం నీళ్ళమీద సునుపెక్కి గోడలమీద ప్రతిఫలించే ఎండలోని సమృద్ధితనం గాని, వాళ్ళ హృదయాన్ని ఏ మాత్రమూ తాకలేదు. వాళ్ళ

పెద్ద నర్సుకి రాత్రి బహుమానంగా వొచ్చిన పలావు, లంచం అవునా కాదా అని చర్చిస్తున్నారు. కొంచెం సేపట్లో పలావు పంపిన పోలీసు ఇన్‌స్పెక్టరునీ ఆ నలభై యేళ్ళ నర్సునీ ఓ పక్కమీద ప్రతి రాత్రీ చేర్చారు వాళ్ళ మాటల్లో, నిశ్చింతగా. తరవాత వాళ్ళిద్దరిమధ్యా ఏం జరుగుతుందోకూడా, డిటెయిల్సు వూహించి వర్ణించుకునేవారేగాని, అది బూతు గనక వాళ్ళ పెదిమలు ఉచ్చరించవు. అంతా నిశ్శబ్దంగా కలలోనే.

వార్డులోంచి డాక్టరు కామేశ్వర్రావు వొచ్చాడు.

"ఏమిటి కూచున్నారు. తీరికగా! పన్నెండో నెంబరుకి నోట్లోంచి రక్తం పడుతోంది."

"మేమేం చెయ్యం? మందివ్వండి కట్టడానికి"

"ఇవ్వక ఏం చేస్తున్నాను? కాని...."

"ఎవరికో వొకరికి ఎక్కణ్ణించో ఒక్కణ్ణించి ఏదో ఒకటి పడుతోనే వుంటుంది. మేమేం మనుషులమే నంటారా? మీకేం? రెండుముక్కలు పుస్తకంలో రాసి ఇంటికిపోయి చీట్లపేకలాడుకుంటారు."

"పోయినవారం ఆరోగ్యశాఖ మంత్రిగారిచ్చిన ఉపన్యాసం విన్నారా" అని అడిగాడు డాక్టరు.

"ఆ. సావధానంగా విన్నాం. మళ్ళా అదే రేడియోలో విన్నాం. మళ్ళా అదే న్యూసు పేపర్లలో చదివాం, అదే హెడ్‌నర్సు లెక్చరుగా చెప్పింది. అదే అంతకు పూర్వపు మంత్రిగారు శెలవిచ్చారు. రాబోయే మంత్రిగారు అదే మాట్లాడబోతున్నారు. మా ఎలవెన్సుల సంగతేమిటంటే ఒకరూ మాట్లాడరూ" అంది బాలమ్మ. "రోగులే మా పిల్లలు."

"ఆ మంత్రిగారికి పదకొండుమంది పిల్లలే" అంది ఎలిజబెత్తు.

"పోనీలే రోగులు మనపిల్లలైతే మన మొగుళ్ళెవరు?"

"డాక్టర్లు" అని నవ్వింది ఎలిజబెత్తు. నవ్వి కామేశ్వరరావు వంక చూసింది.

"అట్లా ఓ జి. ఓ. ప్యాస్‌చేస్తే." అంది నర్సు బాలమ్మ నవ్వుతో.

"అలవెన్సులకి డబ్బులేదట."

"మరి మందుల ఇన్‌డెన్టులో ఆ రెండు లక్షల వ్యవహారం సంగ తేమిటి?"

"ఎవర్నడుగుతావు?"

"ఇంతకీ...."

అంటో వుండగా ఇందాక వెళ్ళిన ముగ్గురు విద్యార్థులూ నవ్వు కుంటో పరిగెత్తు కొచ్చారు.

"ఏమిటి, అప్పుడే అయిందా ఆపరేషన్?"

"ఇవాలిటికి ఒక్కటే వేసుకున్నాడు దొర."

"ఏం?"

"చప్పున ఇంటికి వెళ్ళాలని."

"ఎందుకు?"

"అతని గెస్టు, ఇంగ్లండునించి రాలా-న్యూస్ ప్రింటు ఏజంటు - అతనూ దొరసానీ వొంటరిగా బంగాళాలో కలిసి వుండడం ఇష్టంలేక, మండి చస్తున్నాడు మానవుడు."

"ఆ వొక్క ఆపరేషను రోగి, తీరా చూస్తే చచ్చిపోయి ఉన్నాడు."

"అదృష్టం అట్లా కలిసి రావాలి."

"ఆస్పత్రి అదృష్టం సరే, ఇంటి దగ్గిర అదృష్టం ఎట్లా వుందో ! దొరకి."

"సరే కాని డాక్టర్, ఈ వార్డులో మీకు నంబరు ఇరవై ఒకటి తెలుసూ? మనవూరే కదూ?" అని అడిగాడు శ్రీనివాస్.

"నంబరు ఇరవై ఒకటి సంగతి తెలీదుకాని...."

"ఆ తల్లికీ ఆ కొడుక్కీ విరోధం—"

"అదంతా నాకు తెలీదు, కాని ఆ తల్లి కేస్ వైద్యకంగా ఇన్టరెస్టు. వింటారా?"

"కానీండి. ఒంటిగంటదాకా తిండి తొందరలేదు."

ఇట్లా చెప్పాడు డాక్టరు కామేశ్వర్రావు నా పేషంట్లని దైవానికి వొప్పచెప్పి.

"మాతో హైస్కూల్లో కనకయ్య అనే కుర్రవాడు చదువుకునేవాడు. తెలివైనవాడు అందరిలోకీ. తలిదండ్రులు చాలా బీదవాళ్ళు. అతనికి హటాత్తుగా పెద్ద జ్వరం వచ్చింది. రావడమే హడావిడిగా వచ్చి హెచ్చిపోయింది. ఆ వూరికి ఒకడే ఇంగ్లీషు వైద్యుడు. ఆ రోజుల్లో ఆస్పత్రి డాక్టరు సాయేబు. అతను మందిచ్చాడు. కాని మర్నాటికి కనకయ్యకిస్మృతి తప్పి తప్పుడు మాటలూ కలవరింపులూ ప్రారంభించాడు. ఏ చిన్న జ్వరానికి కలవరిస్తాట్ట. అతను చాలా నెర్వస్‌బోయ్ (Nervous boy). సాధారణంగా చురుకైన కుర్రవాళ్ళు నెర్వస్‌గానే వుంటారు. మా టీచరూ కుర్రాళ్ళూ అందరం రెండు పూటలా కనుక్కుంటున్నాము. మా హెడ్మాష్టరు అడిగితే డాక్టరు అతని జబ్బు సెప్టిసిమియా అన్నాడు. నయమౌతుందన్నాడు. రెండోరోజు రాత్రికి జరం మరీ హెచ్చింది. వూరి వాళ్ళకందరికీ తెలిసి ఆదుర్దా పడుతున్నారు, బీదవాడు కావడంచేత చిన్నప్పటినించీ కనకయ్య అందరి ఇళ్ళల్లో వారాలు చేసుకుంటున్నాడు. చందాలు పోగు చేసుకుని బడిజీతం కట్టేవాడు. అతని తండ్రి వూరి పురోహితుడు. అందరికీ ఆ తండ్రిని చూసినా కొడుకుని చూసినా ప్రేమ.

అ రాత్రి భయపడి అందరూ ఆయుర్వేద వైద్యుడు గోపయ్యగారిని పిలిచారు. ఆయన రోగి నాడిచూడగానే ఆ జ్వరం దోషగుణమన్నాడు. దానికి ఒకటే చికిత్స. ఏ స్త్రీ సంపర్కం సమయంలో దోష

గుణం తగిలిందో ఆ స్త్రీ తొడలో రక్తం తీసి దాంతో కలికంచేసి రోగి కంటో పెట్టాలి. వైద్యుడు గోపయ్యగారి మాటని అందరూ కొట్టేశారు. కనకయ్య చాలా కుర్రాడు. అంపంలేదు. స్ఫోటకం మచ్చలు. చదువు తప్ప ఇంకో ధ్యాసలేదు. ఆ రోజుల్లో మనుషులికి (అందులో మా వూరు పల్లెటూరు) ఇంగ్లీషు వైద్యాన్ని చూస్తే చాలా అనుమానం.

"అనుమానించడం ఏమిటి?" అంది ఎలిజబెత్తు.

"అంటే, దోషగుణం స్త్రీ సంపర్కంవల్ల రాదు."

"అదేమిటి?"

"ఒంటో జబ్బుగా ఉన్నప్పుడు ..."

"మరి వైద్య గ్రంధాలలో ఎక్కడా లేదే?"

"ఇంగ్లీషు గ్రంధాలలో లేదు"

"మరి నిజమంటారా?"

"అదే సంగతి. ఈ కధని విని మీరే నిర్ణయించాలి. వినండి. చివరికి "ఏమో అతను మంచివాడే. కాని ఏ సమయంలో ఏ కులట అతన్ని దుర్మార్గం చేసిందో! దేనికి అట్లాంటి పోయేబుద్ధి పుట్టిందో! ఏం మంచి మాటలు చెప్పి, డబ్బిచ్చి, మోసగించిందో!" అన్నారు.

సాయేబు డాక్టరుతో చెపితే.

"వుత్త నాన్‌సెన్సు. దోషగుణం అనే జబ్బేలేదు పో"మ్మన్నాడు.

దాంతో ప్రజలకి ఆ డాక్టరుమీద విశ్వాసం పోయింది. ఆ స్త్రీ ఎవరు అనేదే ప్రశ్న.

మావూరి ప్రాణానికి "ఆ స్త్రీ ఎవరు ?" అనే ప్రశ్న, గవర్నరు జనరల్ని కాల్చి చంపిందెవరు ? అని పత్రికలోపడ్డ సమస్యకన్న పెద్ద సెన్‌సేషన్ అయింది. రోగిని అడుగుదామంటే, అతనికి మతిలేదు. ఎట్లా? ఆ వూళ్ళో షెర్లాకుహోమ్సు ఎవడూలేడు. కాని అందరూ డిటెక్టివ్‌లే. చివరికి అనుమానం వూరి వెలుపలి గుడిశలో కాపరమున్న "నాగి" మీద

పడ్డది. గుంపు అంతా అర్ధరాత్రిపోయి ఆ నాగి గుడిశమీద పడ్డారు. ఆ నాగి తప్ప ఆ వూళ్ళో అందరూ పతివ్రతలే నన్నారు. ఎందుకంటే అట్లా ఆనాగిమీద పడకపోతే,ఎవరికి వారికే భయం.అనుమానాలు.కనకయ్య అందరి ఇళ్ళల్లో భార్యలదగ్గిరా వితంతులవుదగ్గిరా చనువుగా తిరుగుతోవుంటాడు.ఒకరు అతనికి తల దువ్వారు,ఇంకొకరు అతనికిచొక్కా కుట్టించారు, ఇంకోరు అతని చెంపలు నొక్కి ముద్దుచేశారు. ఈ పిడుగు ఎవరి ఇంటిమీద పడుతుందోనని ప్రతివారికీ భయం. అందుకని అందరూ ఏకగ్రీవంగా తమ స్త్రీల నందరినీ పవిత్రులని తీర్మానం పాస్ చేసుకుని, "నాగి" గుడిశమీద పడ్డారు. నాగిని ఆ రాత్రి ఏంచేశేవారో మరి, ఆ రాత్రికి గవళ్ళ రామన్న తాగి నాగి ఇంటో పడుకున్నాడు. ఈ గోలకి అతను లేచి కొడవలి పట్టుకొని.

"రండిరా ఎవడొస్తాడో !"

అనేటప్పటికి "నాగి"ని అనవసరంగా అనుమానించామని నిశ్చయించుకుని ఎవరి ఇళ్ళకి వాళ్ళు చల్లగా సర్దుకున్నారు.

కాని ఆ లోపల కనకయ్య తలిదండ్రులు మధన పడుతున్నారు వాళ్ళ ఇంటో. ఎందుకంటే జరం ప్రారంభంనించీ కనకయ్య "శారదాంబ" అని కలవరిస్తున్నాడు.

శారదాంబ గారంటే ఆవూరికి శారదాదేవి అవతారం. అందం. గొప్ప ఇల్లాలు. శ్రీమంతుడి భార్య. ఆమెకి ఒక్కడే కొడుకు. కనకయ్యకి దూరం బంధుత్వం. హైస్కూల్లో ప్రవేశించినతరవాత వారానికి మూడు రోజులు అతని భోజనం శారదాంబగారి ఇంటోనే. ధనసహాయము వాళ్ళే చాలావరకు.

పర పురుషుడన్న మాట ఆమె విషయంలో అనడానికి యమధర్మరాజేమిటి, సీతని నిప్పులో దూకించిన శ్రీరాముడుకూడా భయపడతాడు. ఏ విధంగానూ యోచించుకోలేము. చాలా ధర్మాత్మురాలు. ఆ వూరికి తల్లి.

మొదట్లో కనకయ్య "శారదాంబగారు" అని అదేపనిగా కలవరిస్తే ఆమె పనులు ఎక్కడ లోపమైనాయనో, లేక ఆమె తన దగ్గిరవుంటే తనకింత బాధవుండదనో కలవరిస్తున్నాడనుకున్నారు.

శారదాంబగారు రెండుసార్లు వొచ్చి కనకయ్యని చూసి ఏడ్చి వెళ్ళారు. వాళ్ళ ఇంటో నవరాత్రి ఉత్సవాలూ, ఎడతెగని బ్రాహ్మణ సంతర్పణలూ విధిగా జరిపి తీరనక్కర్లేకపోతే ఆమె కనకయ్య దగ్గిరే కూచుని వుండేదేమో అస్తమానము అనిపించింది. ఆమె విచారాన్ని చూసి ఆమె హృదయం ఎంత కరుణాపూరితమో అని ఆశ్చర్యపడ్డారు.

కాని వైద్యుడు వ్యాధి దోషగుణ మనడమూ, కనకయ్య శారదాంబగారినే పలవరించడమూ ఎల్లాగైనా ఆ స్త్రీ ఎవరో తెలుసుకుని కొడుకు ప్రాణాన్ని రక్షించుకోవాలనే ఆదుర్దా, ఆ తలిదండ్రుల అనుమానాల్ని రేపాయి. కాని శారదాంబ! ఆమె నెట్లా అనుమానించడం!

గతిలేక సంధిలోవున్న కుర్రాణ్ణి లేపి "ఏమిట్రా శారదాంబ, శారదాంబ అంటావు? ఏమిటి సంగతి? ఎందుకు? మాతో చెప్పనాయనా? ఎవరితోనూ చెప్పం" అని ఎంత బతిమాలినా అతనికి స్పృహలేదో, లేక అతను చెప్పదలుచుకోలేదో వాళ్ళకి ఏమీ జవాబు రాలేదు.

జబ్బు ఎక్కువవుతోంది. ఇంక ఇరవైనాలుగు గంటలన్నా బతుకుతాడో లేడో అనుమానమయింది. ఇంక తల్లి డెస్పరేట్ అయి ఆ తెల్లారకట్టే లేచి శారదాంబగారి ఇంటికి వెళ్ళి వాళ్ళ దొడ్లో కూచుంది. శారదాంబగారు లేచి వచ్చిందాకా.

"మీరా, ఎవరో అనుకున్నాను, ఎట్లావుంది కనకయ్యకి?"

"ఎట్లా వుందని చెప్పను తల్లీ! ఇంక లాభం లేదన్నాడు గోపాలంగారు. ఇంక రేపో మాపో" అని గొల్లున ఏడ్చింది. శారదాంబ ఆమెని తన గుండెల కదుముకుని ఓదార్చింది.

కనకయ్య తల్లి చప్పున ఆమె కాళ్ళమీద పడి,

"నాకు పుత్రభిక్ష పెట్టు తల్లీ" అని రెండుకాళ్ళూ పట్టుకుంది. ఆశ్చర్యంతో ఆమెని లేవనెత్తి సంగనాచిగా.

"ఏం చేస్తాం. దైవంమీద, భారంవెయ్యి. ఏం పరవాలేదు. నేను వొచ్చి చూస్తాను" అంది శారదాంబ.

"అట్లాకాదు. నువ్వే రక్షించాలి. లేక లేక ఒక్క కొడుకు నాకు. వాడుపోతే నేనేం చూసుకు బతకను?" అని ఏడ్చింది.

"నేను మాత్రం ఏం చెయ్యగలనమ్మా, నేనైనా మనిషినేకదా! దేవి పూజకుంకం పెడతాను, తీసుకువెళ్ళు. తరవాత దేవుడున్నాడు. నీ కడుపుకి అంత అన్యాయం చెయ్యడు. ధైర్యంగావుండు."

"మామూలు జరం ఐతేసరే. ఏదో మందో మాకో తింటారు. పడ వొచ్చు. దోషగుణం అంటున్నారుకదా! మరి ఏతల్లి ఆ పుణ్యం కట్టుకుందో గాని!" "ఆ గోపయ్య ఏమిటి? వాడికేం తెలుసు! ఆస్పత్రి డాక్టర్ని మాన్పించడ మేమిటి మీరు? ఖర్చు అవుతుందంటే మావారు ఇవ్వరా? దోషగుణం! చెప్పు తీసుకు కొట్టేవాడు లేక! అంత చిన్న కుర్రవాడికి దోషగుణ మేమిటి? ఎవరన్నా నవ్వుతారు. మీ రెట్లా నమ్మారమ్మా?"

"కాదమ్మా! అది దోషగుణమే, అన్నీ ఆ లక్షణాలే. ఇంకో జరమైతే ఇట్లా ముంచుకురాదు"

"మరి తగ్గించడేం ఆ గోపయ్య?"

"ఎట్లా? ఏంమందు వెయ్యాలో తెలిస్తేగా! ఆ మహాతల్లి బైటపడి వొప్పుకుంటుందా? నాకింత కొడుకు దానం చేస్తుందా? నా వంశం నిలబెడు తుందా?"

బాగా బూతులు తిట్టేదే శారదాంబకు కోపంవచ్చి, తనపని చెడు తుందని గాని.

"మరి కనకయ్యని అడగలేదా!"

"అడిగాము. వాడికి స్పృహ వుంటేగా"

అని ధైర్యంచేసి,

"జ్వరం వొచ్చినప్పటినుంచి సంధిలో ఒక్కపేరే వాడికి స్మరణ "శారదాంబగారు" అని"

అని ఆగింది.

"ఏ మడిగినా "శారదాంబగారు" అంటున్నాడు" అంది మళ్ళీ.

"పాపం వాడికి ఎంతభక్తో నామీద! చాలామంచికుర్రాడు. ఎట్లా చెపితే అట్లావిని శ్రద్ధగా చేసేవాడమ్మా" అని కళ్ళనీళ్ళు పెట్టుకుంది శారదాంబ.

తల్లికి వొళ్ళుమండి సొంతకవిత్వంలోకి వెళ్ళింది తనపని సాధించు కోడానికి.

"శారదాంబగారూ, నాకు తెలీదండీ, నన్నడక్కండి. నాది అట్లాంటి బుద్ధికాదండీ" అని కలవరిస్తున్నాడమ్మా" అనేసింది.

"అవును. అదేనా? నాలుగు రోజులకిందట గూట్లో అయిదు రూపాయలు పెట్టాను. కనపళ్ళేదు. అతని కేమన్నా దేనికన్నా ఇచ్చి మరిచిపోయినా నేమోనని అతన్ని అడిగాను. అదిగావును కలవరిస్తున్నాడు. అబ్బ ఎంత సుతిమెత్తనమ్మా వాడి మనస్సు!" ఇంక ఆ తల్లి తన హృదయాన్ని అపుకోలేక "పుణ్యం పాపం దేవుడికి ఎరక తల్లీ, విన్నవడానికి నాలిక పీక్కుపోతోంది. కాని ఎంత పతివ్రతలకైనా, ఏదో నిమిషాన ఏ పొరపాటుబుద్ధి పుడుతుందో చెప్పలేము....నువ్వు నీ రక్తం ఇచ్చి నా కుర్రాణి రక్షించాలి. వాడు నువ్వేనని చెప్పాడు."

"తల్లీ ఎవరికీ తెలీనీను. నీకూ నాకూ మధ్యే ఆ రహస్యం. ఈ జన్మాంతా నీ ఇంటో ఊడిగం చేస్తాను" అంది.

అప్పటికీ ఏం అర్థంకానట్టే నటించింది శారదాంబ.

"ఎందుకు నా రక్తం? రక్తం ఎక్కించాలన్నారా ఆస్పత్రివాళ్ళు?"

"కాదమ్మా దోషగుణంకదూ!"

అ మాటతో నసాలాని కెక్కింది శారదాంబకి.

"ఏమిటి అదేమిటి?" అంది తెల్లబోతో, తెల్లనయ్యే తూర్పుదిస పడే ఆశ్చర్యం మల్లే.

"ఏదో పొరపాట్లు వొస్తాయి ఎటువంటివారికీ. మిమ్మల్నేమనటం లేదు. మా వాడికి ప్రాణభిక్షపెట్టు...." అంటూండగా.

"ఇంక మాట్లాడకు వెళ్ళిపో. ఇదా? అట్లాంటి దాన్ని అనుకున్నావా నన్ను. నీ కనకయ్య నా కన్నకొడుకుతో సమానం, పో. ఎక్కడా అనకు ఆ మాట. నీ మతి చెడిపోయింది. ఇంటికి పో. ఎవరన్నా వింటే మొహాన పేణ్ణీళ్ళు చల్లుతారు. పో"

అని ఆమెని వీధి వాకిలి వేపు నెట్టి ఇంటోకి వెళ్ళి పోయింది.

ఆ ఉదయంనించి వూరివాళ్ళు కనకయ్య ఇంటివేపు రావడం మానేశారు. ఎవరి మొహం కనపడితే అతను ఎవరిపేరు చెప్తాడోనని భయం. ఆడవాళ్ళు అసలు ఎవరూ తొంగి చూడనన్నా లేదు. సాయంత్ర మయ్యేటప్పటికి కనకయ్యని కింద పెట్టవలసిన స్థితి చాలా సమీపించింది. తలిదండ్రులు డెస్పరేట్ ఐపోయినారు. అర్ధరాత్రి శారదాంబగారి ఇంటికిపోయి తలుపుకొట్టి ఒకటే తిట్లూ శాపనార్థాలూ ఆమె తన కొడుకుని చంపించని. ఆమె వ్యభిచారని అనరాని మాటలన్నారు.

"ఏ మెరగని మా కుర్రాడే దొరికాడా? నీకంత మద మెక్కువైతే మొగాళ్ళు లేరా? వడ్డెవాళ్ళు లేరా. మృగాలు లేవూ" అంటో.

ఆమె భర్త తలుపుతీసి కనుక్కున్నాడు. అతని కాళ్ళమీదపడి బతిమాలారు. వాళ్ళ వెనకనే వైద్యుడు గోపయ్యకూడా వున్నాడు. శారదాంబ బైటకు రానేలేదు. ఆమె భర్త వాళ్ళ మాటలు ఏమాత్రమూ నమ్మలేదు. నమ్మినా అనుమానం వొచ్చినా ఏ భర్త నమ్మినట్లు పైకి కనపడతాడు?

గదిలోకి వెళ్ళి ఆమె నడిగాడు.

"ఇదేమిటండీ? సిగ్గులేకండా మీరు ఏమని అడగ వొచ్చారు నన్ను! ఇదేమిటి? పిచ్చిపుట్టి వాళ్ళు ఏడిస్తే రెండు చివాట్లు పెట్టి బైటికి ఈడవక నా దగ్గిరికివొచ్చి అడుగుతున్నారా?"

అతను "ఏమో! ఆడదాన్ని నమ్మిందెవరు? కాకపోతే వాళ్ళు నీమీదెందుకు బడతారు? నిజంకానీ అబద్ధంకానీ, ఆ కుర్రవాడు చస్తే, ఆ జన్మాంతం వూరూర నిన్ను తిట్టుకుంటో తిరుగుతారు. ఎట్లానూ అపవాదు తప్పదు. పోనీ రక్తం ఇస్తేనేం పోయింది? వాడు ఎట్లానో వస్తాడు, నీ నిర్దోషత్వం రుజువౌతుంది" అన్నాడు.

"ఛీ. ఛీ. అట్లాంటి మాట నా ముందు అనకండి. నా రక్తం ఇస్తే నేను వొప్పుకున్నట్టు కాదా? ఆ వెధవ పేరు పలవరించడమేమిటి? ఆ పలవరింపు మాట పట్టుకుని...."

"అంతా ఖర్మ. ఏం చేస్తాం? నువ్వే ఆలోచించు. వాళ్ళపోనీ, నేను చెపుతున్నానుగా. నా మాటకోసం ఇయ్యి" అని శతవిధాల చెప్పి వొప్పించాలని చూశాడు.

ఆమె ఏ మాత్రం వొప్పుకోలేదు.

కాని ఆమె భర్త చాలా పట్టుపట్టాడు. ఒకరికి ప్రాణదానం కోసం, త్యాగమనుకో అన్నాడు. పూర్వపు పతివ్రతల్ని, శరీరంకోసి ఇచ్చిన శిబిని, చర్మంకోసి ఇచ్చిన కర్ణుణ్ణి, జ్ఞాపకం చేశాడు. కనకయ్య తలిదండ్రులచేత వైద్యుడు గోపయ్యచేత ప్రమాణాలు చేయించాడు ఎవరితో చెప్పమని. అప్పటికీ ఆమె అంగీకరించలేదు. చివరికి గొడ్డును పడేశినట్టు ఆమెని పట్టుకుని రక్తం తీసికెళ్ళారు. కలికంచేసి అతనికంటో పెట్టారు. వారంరోజుల్లో కనకయ్య స్వస్తతపడి బడికి వొచ్చాడు.

అని ఆగాడు డాక్టరు కామేశ్వర్రావు,

"దోషగుణం అనే జబ్బు నిజంగా వుందంటారా డాక్టర్" అని అడిగాడు వెంకటప్ప.

సముద్రంమీద మబ్బు వేస్తోంది. చిన్నగాలి అలలమీద ముగ్గు పెట్టింది. సముద్రపు అధికారులకి ఎవరికో రహదారి ఏర్పరుస్తున్నట్టు సముద్రం మధ్య తెల్లటి చారపరుచు కుంటోంది. గాలిలో హోరు సద్దుమణిగింది.

"లేకేం నిస్సందేహంగా వుంది."

"మరి మా పుస్తకాల్లో లేదేం?"

"ఒక్కటి నేర్చుకోండి. నేర్చుకోడమెందుకు? మీరు డాక్టర్లు ఐన తరవాత చాలా త్వరలోనే మీపుస్తకాల్ని నమ్మడం మానేస్తారు.మానెయ్యకపోతే చాలా మూర్ఖులన్నమాట"

"మరి యీ వైద్య శిక్షణ అంతా ఎందుకు?"

"ఏం చెయ్యకూడదో చెప్పడానికి. మనకి తెలిసింది చాలా స్వల్పమని తెలుసుకోడానికి"

"మరి ఆ రక్తమే మందా ఆ జబ్బుకి"

"అదే ఇంతవరకు తెలిసిన మందు"

"మరి దోషగుణమని తెలుసుకోవడం ఎట్లా?"

"తెలుసుకోనక్కర్లేదు"

"ఎందుకు?"

"బతక తలుచుకున్న వాళ్లెవరూ దోషగుణానికి వైద్యం చెయ్యమని అలోపతీ డాక్టర్ని పిలవరు"

"ఏదో జ్వరమనుకుని పిలిస్తే?"

"పిలిస్తే రోగి చచ్చిపోతాడు. ఇంతలో పోయిందేముంది? మీ ఫీజు మీకు వస్తుంది"

"మరి డాక్టరుకి అపరిదిష్ట కాదా?"

"ఏమీ కాదు. రోగికి ఆయువు మూడింది. మేమేం దేవుళ్ళమా అంటాము"

"ఐతే మనదేశానికి ఆయుర్వేదమే ఉపయోగం"

"కాదు. ఎందుకంటే, ఆయుర్వేద వైద్యులకి ఏం చెయ్యకూడదో అదికూడా తెలీదుగనక"

"మీ డిస్కషన్ సరేలెండి. కథ అయిపోయిందా ఇంకా వుందా. ఆ రోగికి రక్తం కట్టిందో లేదో పోయి చూడాలి నేను" అంది నర్సు ఎలిజబెత్.

"ఇంకొంచెం వుంది"

"అయితే ఇంత వగలుపోయిన ఆ మహా ఇల్లాలన్నమాట అంత పని చేసింది?" అంది నర్సు బాలమ్మ.

'ఎంతపని చేసిందేమిటి? అందరు చేసేపనే ఆమే చేసింది. ఇంత విపరీతమౌతుందనుకోలేదు కదూ? అంది ఆమె అదృష్టం"

"కాని తనమూలంగా అమాయకుడైన కుర్రాడి ప్రాణం పోతో వుంటే, ఆ దిక్కుమాలిన తలిదండ్రులు ఏడుస్తోవుంటే, అంత కఠినత్వం! అది మానుషత్వం కాదు అది రాక్షసి."

"అట్లానే అనిపిస్తుంది, దూరంగా కథగా వింటోవుంటే. మరి ఆమె స్థితిలోవుంటే మనలో ఎవరమన్నా ఆమెకన్న ఉదారంగా ప్రవర్తించే వాళ్ళమా అనేది ఎవరికి వాళ్ళం ఆలోచించుకోవలసిన విషయం. ఆమెకి దగ్గిర దగ్గిరగా నలభై ఏళ్ళు. ఆమెకి చాలా ప్రతిష్ట గౌరవం...."

"అట్లాంటిది ఆ పనే చెయ్యకూడదు."

"ఏమెరగని కుర్రాడితో."

"ఏమో ఎవరినుంచో ప్రేరేపణ. అతనినించో ఆమెనించో, ఎవరికి తెలుసు?"

"అతానా? బిళ్ళో కుర్రాడు. ఆమె నెందుకు బలవంతం చేస్తాడేం?"

"ఆమె మాత్రం, భర్త వున్నాడు. ఒక కుర్రాడూ, ఇద్దరు ఆడ పిల్లలూ. ముగ్గురు పిల్లలు. తన కొడుకుకింద తిరిగే కుర్రాడు"

"మీరేమంటారు డాక్టర్?"

"నాకూ తెలీదు. కాని నా అనుభవాన్నిబట్టి ఏమంటానంటే...."

"మీ కిట్లాంటి వాటిల్లో చాలా అనుభవమా డాక్టర్" అన్నాడు మూడో అతను నవ్వుతో.

"నా స్వంత అనుభవం అక్కర్లేదు. మన దగ్గిరికి వచ్చిన రోగుల దేహాలకి ఏం జబ్బులో చూసి మనం చదువుకున్న మందులు రాసి ఇచ్చి పంపితే ఏ అనుభవమూ రాదు. కాని మనని నమ్మివచ్చిన మనిషి రోగం లోకి దిగాడంటే ఎందుకు దిగాడు? ఏ పరిస్థితులు, మందుతో నయంచేస్తాం. కాని ఆ మనిషికి ఒక శరీరం, పరిసర పరిస్థితులు, ఆహారం, అలవాట్లు ఓ మనసు ఇవన్నీ గుర్తించామా వైద్యమనేది ఎంత అగాథమని!"

"అట్లా చూస్తే ఏం నయం చెయ్యగలం?"

"చెయ్యలేము. ముప్పాతికమంది మనం తినమనే తిండి దొరకని వాళ్ళు అదంతా పోనీండి. నా అనుభవం నా రోగుల్నించి వచ్చింది" అని సముద్రంవంక చూస్తున్నాడు కామేశ్వర్రావు.

"ఆ అలలూ, ఆ నురుగూ చూస్తున్నారా? అవి రోగాలనుకోండి, ఎన్ని అలల్ని ఆపుతారు? ఎంత నురుగుని తుడిచేస్తారు?"

"నేను పోవాలి. కథ కానిస్తారా లేదా?" అంది నర్సు బాలమ్మ.

"తరవాత? ఆ కనకయ్య ఒక వికృతమైన పురుగు ఐపోయినాడు బళ్ళో. టీచర్లు ఏమీ అనకపోయినా, "కనకయ్యా!" అని పిలవడంతోనే మాకు నవ్వూ, అసహ్యం వచ్చేవి. కొందరికి జాలి.

"ఎట్లా వుందిరా!" అనేవాళ్ళం. అంటె తెలుస్తోందిగా! "ఏం చేశావురా" అనేవాళ్ళం. వాడేమంటాడు, ఛీఛీ పొండిరా! అనేవాడు, అంత కన్న ఏమంటాడు? సరే శారదాంబగారి ఇంటికి ఎట్లానూ వెళ్ళడనుకోండి.

"శారదాంబ శారదాంబ" అనే వాళ్ళు వాడివెనక. వూరివాళ్ళు ఒక్కరూ అతన్ని వాళ్ళ ఇంటికి రానీలేదు. త్వరలో తలి దండ్రులతో చెప్ప కుండా ఎక్కడికి పోయినాడో పోయినాడు.

"మళ్ళీ కనపడలేదా?"

"లేదు. మర్నాటినుంచే ఆమెభర్త ఆమెని ఎట్లా చూసివుంటాడో మనం వూహించుకోవచ్చు, చర్మంలేని కర్ణుణ్ణి, వెన్నెముకలేని దధీచిని ఎట్లా చూశారోగాని, తప్పకుండా కనకయ్య చచ్చిపోతాడనీ తన భార్య నిర్మలత్వం రూఢి ఔతుందని అనుకునివుంటాడు. సీత అగ్నిలో కాలి పోయిందనుకోండి, శ్రీరాముడేమై వుంటాడు. కాలిపోతూవుంటే బాధని భరించలేక సీత చితిలోంచి పైటికి దూకితే ఏం చేశేవాడు? పైగా వూరంతా నవ్వు అసహ్యం.

ఏదో వోపనిమీద ఆమె ఇంటికివెళ్ళి ఆమెని చూసే స్త్రీలసంఖ్య అమితమయింది. ఇన్నాళ్ళూ ఆమెమీదవుండే ఆధిక్యతా గౌరవం వృత్త విషమైపోయినాయి.

అకస్మాత్తుగా ఆమె ఆ వూరినించి మాయమయింది. ఆమె చెల్లెలి కూతురు కాన్పుకి శారదాంబ వెళ్ళిందన్నారు. ఈనాటికీ ఆ కాన్పు కానేలేదు. ఆమెకొడుకు సుబ్రహ్మణ్యం మా బళ్ళో చదువుకునేవాడు. ఇంక మా మాటలు పడలేక బడి మానేశాడు. వూళ్ళో తిరగడం ఆడుకోడం అశక్యమై పోయింది. అతనికి. అంతేకాదు. రెండేళ్ళలో ఆ తండ్రి అంత పెద్ద ఆస్తినీ చాలా తక్కువకి అమ్ముకుని కొడుకుని తీసుకుని ఆ వూరినించి వెళ్ళిపోయి నాడు. ఇద్దరు కూతుళ్ళకీ అదివరకే పెళ్ళి అయిపోయి అత్తవారింటికి వెళ్ళారు గాని కాకపోతే వాళ్ళకి పెళ్ళిళ్ళు అయ్యేవి కావు.

అని ఆగాడు కామేశ్వర్రావు.

"అయిపోయిందా కథ!" అంది నర్సు బాలమ్మ.

"ఆ"

"సరే ఈ మనుషులేనా వాళ్ళు?"

"ఆ పైట నుంచున్న దౌర్భాగ్యురాలే శారదాంబగారు. ఆ వూరు వించి వెళ్ళాక వాళ్ళు చాలా బీదవాళ్ళైనారు. ఆ తండ్రి త్వరలోనే చచ్చి పోయినాడు. ఈకొడుక్కి పెళ్ళికాలేదు, సంసారంలేదు"

"ఇన్నాళ్ళూ ఈతపల్లి ఎక్కడవుందో?"

"సందేహమేముంది? ఇదంతా ముందే ఏర్పాటు చేసుకున్నారు. కనకయ్య దగ్గిరికిపోయి కాపరం పెట్టివుంటుంది. ఆ కుర్రాడు ఈ ముసలి దాన్ని ఎన్నాళ్ళు భరిస్తాడు? అక్కణ్ణించి బైలుదేరి నౌకరీలు చేసుకుంటోందిగావును" అన్నాడు మెడికల్ విద్యార్థి నాగయ్య చౌదరి.

"ఎంతెంత వుంటాయో మనుష్యుల్లో ఓ కుర్రాడి కోసం పండంటి కాపరాన్ని సర్వనాశనమూ చేసిందంటే"

"అందరిలో ఎందుకు వుంటాయి! కొందరు మహానుభావులు లోకం తరింపచెయ్యడానికి ఇట్లా అవతారా లెత్తుతారు"

"ఇంకా సిగ్గులేక ఎందుకు వొస్తుంది కొడుకుని చూసి ఏడవడానికి?"

"ఎంతైనా తల్లిప్రేమ, వొకటే ఏడుస్తుంది"

"ఆ కనకయ్య ఏమైనాడో!"

"పోయివుంటాడు. ఆ కుర్రాడు ఎంతకాలం ఈ ముసలిదాన్ని పట్టుకుని వేళ్ళాడుతాడు?"

"కనకయ్య తల్లితండ్రులు లేమైనారో?"

"త్వరలోనే చచ్చిపోయినారు"

అంటో డాక్టరు కామేశ్వర్రావు వెళ్ళిపోతున్నాడు.

"మళ్ళీ ఆ కనకయ్య మీకు కనపణ్ణేలేదా?" అంది నర్సు బాలమ్మ.

'కనపడకేం? నేనే ఆ కనకయ్య' అని వరండా మలుపు తిరిగాడు డాక్టరు.

ఒక్క నిమిషం నిశ్శబ్దం. చప్పున అరిచి ఆ ఐదుగురూ పరుగెత్తి డాక్టరు కామేశ్వర్రావుని చుట్టుకున్నారు.

"నిజమా డాక్టర్"

"నిజమే"

వాళ్ళు అతనిచుట్టూ మూంచుని కదలనీలేదు.

"చెప్పండి, ఇంక చెప్పండి అసలు ఏం జరిగింది?"

"ఏమిటి ఏం జరిగింది?

"ఏమిటి?"

"అదే? మీకు ఎట్లా జబ్బుచేసిందో?"

"నా బొటనవేలుకి దెబ్బ తగిలింది. అది సెప్టిక్ ఐ జరం వచ్చింది"

"అది దోషగుణం కాదా?"

"కాదు"

"ఆమె కాదా? ఆమె ఏం చెయ్యలేదా?"

"ఆమె ఏం చేసిందో కాని నన్నేం చెయ్యలేదు. మెడికల్ కాలేజీలో చేరి లేడీ విద్యార్థినులు నాపైన పడ్డదాకా నే నసలు స్త్రీ నెరుగను. నాకు చాలా బిడియం"

'ఆమె ఏమీ ఎరగనే ఎరగదా?"

"పాపం ఏమెరగదు"

"మరి మీ కెట్లా నయమయింది?"

"దానంతట అదే నయమయింది గావును"

"ఆమెకి అంత అన్యాయం జరుగుతోవుంటే మీ రెట్లా వూరుకున్నారు?"

"నా కేం తెలుసు? అసలు జరిగినసంగతి, నాకా వూరంతా విరోధం కావడమేగాని! నాతల్లి నాకుచేసిన వైద్యం సంగతి ఏదో అనేది. కాని నాకు అర్థం అయేదికాదు. తొడలో రక్తంతో కలికం చేశారంటే, ఆ రక్తం ఇచ్చి రక్షించిందని ఎంతో భక్తికలిగేది శారదాంబగారిమీద. అట్లా రక్తం ఇయ్యడం చాలా నీచమయినపని అనీ, ఏస్త్రీ చెయ్యదనీ, నాప్రాణం కోసం ఆమె ఆ త్యాగం చేసిందనీ, ఆమెమీద ఎంతో భక్తి కలిగింది. ఆనాటికీ ఈనాటికీ ఆమె నా మనసులో ఆదర్శమైన స్త్రీ. ప్రజలమీది ఆమె దయ, మర్యాద, ఆమె ఇంటిని, అతిథుల్ని చూసే విధం, నెమ్మదీ, విశాల

మైన ఉదారత్వం, హిందూస్త్రీ అంటే ఆమెలో మూర్తీభవించినట్టు వుండేది. జబ్బు నయంకాగానే ఆమె దగ్గిరికి పరుగెత్తుకువెళ్ళాను, నా జన్మంతా ఆమె పాదాల దగ్గిర అర్పిద్దామని కాని నన్ను చూడడంతోటే, దెయ్యాన్ని చూసినట్లు చూసి భయపడి తలుపువేసుకుంది. ఆ దెబ్బతో ఆవూళ్లో వుండడానికి బుద్ధి పెయ్యలేదు. అదిగాక నా చదువుకి డబ్బు సహాయం మానేశారు. నన్ను ఏ ఇళ్ళల్లోకీ రానీయ్యలేదు. తలిదండ్రులే నన్ను నీచంగా చూశారు."

"మరి తరవాత ఆమె ఏమయిందో మీరు కనుక్కోనే లేదా?"

"నాకేం తెలుసు. నేను ముందే వెళ్ళిపోయినాను. నేను కాశీకిపోయి, పేరు మార్చుకుని సత్రాల్లో భిక్ష చేసుకుని చదువుకున్నాను. మళ్ళీ ఇప్పుడే చూడడం."

"మరి ఇప్పుడు ఆమెతో ఏం మాట్లాడలేదా?"

"నన్ను గుర్తించలేదు ఆమె. నే నెవరో చెబితే పెద్ద కేకవేసి పారిపోయింది"

"ఎందుకో అంతకోపం మీ మీద"

"చిత్రమేముంది? నా మూలానేకదా ఆమె జీవితం నాశనమయింది. నేను కలవరించడం మూలానేకదా!"

"ఎందుకు కలవరించారు"

"ఏమో! నాకెట్లా తెలుస్తుంది? ఆమెమీద గొప్ప భక్తి, నా కొక ఈశ్వరి ఆమె. ఆమెవొచ్చి నా బాధని తీసేస్తుందని గావును!"

"అయితే మీకీ కథ అంతా ఎట్లా తెలిసింది?"

"తరవాత ఆ వూరిపోయి, తెలుసుకున్నాను"

అంటో డాక్టరు కామేశ్వరరావు వార్డులోకి వెళ్ళాడు. తక్కినవాళ్ళు ఎవరిపనిమీద వాళ్ళు వెళ్ళారు.

ఈ కథ నంతా స్క్రీను వెనకనించి వింటున్న నేను అట్లా సముద్రంకేసి చూస్తో యోచించాను. జీవితానికి, జీవితంలో కలిగే, దుర

దృష్టాలకీ అర్థమేమిటా అని. ఆ జీవితాలు ఎందుకు అట్లా మసిఐపోయినాయి? పాపం, వాళ్ళేం చేశారు? ఆమె చేసిన పూజలు, సంతర్పణలు ఏమైనాయి? దిక్కులేని విద్యార్థిమీద దయ తలచిన పుణ్యానికేకదా, ఇంత నాశనం కలిగింది ఆమెకి! అమూలాన భర్తకి, కొడుక్కి! ఎన్నేళ్ళు ఆమె ఏమయిందో, ఏం బాధలుపడ్డదో? మనుషులు కుక్కలు. యజమాని ఎందుకు డొక్కలో తన్నాడో తెలీక అర్థానికై అతని కళ్ళల్లోకి వృథాగా చూసే కుక్కలు. ఎవరు చేస్తున్నారు ఈ ఘోరాలు, మానవుడా? దేవుడా?

సంఘం సంఘం చేస్తోంది అని దుమ్మెత్తి పోస్తారు సంఘంమీద ఈనాటి రచయితలు. సంఘం అంటే మనమే! ఏం చెయ్యాలి? ఎట్లా మారాలి? వీళ్ళని అప్పుళ్లో నిలవనీకుండా చేసిన మనుషులు మనలాంటి వాళ్ళే.

మరి ఆ సాక్ష్యంతో శారదాంబ నిర్దోషి అని అనాడు ఎవరన్నా అనగలిగారా? మరి అంత ఘరానా మనిషి పసికుర్రాడితో అట్లాంటి పని చేసినదంటే ఆమెని ద్వేషించడం ప్రజల తప్పా! పోనీ చలం అనేట్టు ఈ వ్యభిచారం దోషం కాదేమో! లేక చాలా ఉత్తమ గుణమే అనుకుంటే తక్కిన దుష్టత్వాలు సంగతేమిటి? ఇంక చెడుగులకీ మంచికీ భేదం లేదంటే నాగరికత, సంఘమూ ఎట్లా నిలబడతాయి?"

అంతే అంతే జీవితం అంతే. మరి ఖర్మగాక ఇంకేమంటాము? కాకపోతే ఇంకా యీ అదృష్టాలకి అర్థమేలేదు. దేవుడు లేడు, న్యాయం లేదు, సత్యంలేదు. ఒక ప్రాణం Consciousness లేని గుడ్డి accident ఈ సృష్టి. ఆ సముద్రం లోంచి అనేక నీటిబిందువులు నిరంతరం చిందుతోవుంటాయి. కొన్ని ఎండలో మెరుస్తాయి. కొన్ని రాళ్ళకి తగిలి పగులుతాయి. కొన్ని ఇసికలో ఇంకిపోతాయి. కొన్ని సముద్రంలోనే కలిసిపోతాయి. మనుషులూ అంతే అనాలా?

ఇట్లా జీవితానికి అర్థం యోచించడమే తెలివి తక్కువా? కాని

హృదయం వున్నవాళ్ళు ఏమీ యోచించకండా, ఏదోలెద్దూ మనకెందుకని ఊరుకోలేరుకద! కాని ఇన్ని యుగాలు యోచించి ఓ అసలు నిజాన్ని కనుక్కో-లేకపోయినారు ఏం లాభం? ఉదారుల మనస్సులు అలసి, ఏదో ఓ హద్దులో ఏదో ఓ థియరీలోనివని సంతృప్తి పడతాయి. ఏవో కొన్ని సూత్రాల్ని నిజమవి నిమ్మి ఆగకపోతే శాంతిలేదు. కాని వాటిమీద ఇంకా సందేహాలు. మాకు తెలిసింది ఇంతే సంగతి అన్నవాళ్ళ తెలివంతా వుత్త అలుపు, బలహీనం. ఏదో సత్యం వుందేమో? ఇంకా మనకి తెలీదేమో! ఎన్నటికీ తెలీదో! కాని తెలుసుననడం ఇంతేననడం వుత్త అలసత్వం అనుకుంటాను.